

## Буџетска издвајања за науку, 2015/2016.

### –Истраживање и развој–

Приказани подаци су резултат истраживања о буџетским издвајањима за истраживање и развој (ИР) 2015/2016. (БИН), спроведеног у 2016. години. Истраживање се односи на институције које финансирају активности истраживања и развоја, директне кориснике буџетских средстава, које су током 2015. финансирале или је у 2016. години требало да финансирају активности истраживања и развоја– директни корисници републичког буџета који учествују у расподели финансијских средстава за истраживање и развој у Републици Србији.

У 2015. години у Републици Србији утрошено је 17.610.434 хиљ. РСД буџетских средстава за активности истраживања и развоја (након ребаланса буџета). Уложена средства, након ребаланса буџета, су за 0,74% мања од средстава која су планирана за 2015. годину.

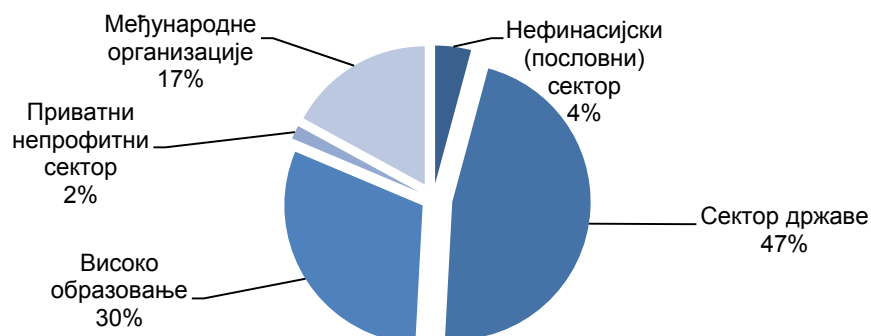
Удео укупних буџетских средстава за истраживање и развој у бруто домаћем производу у 2015. години износио је 0,44%.

Готово исти проценат буџетских средстава за истраживање и развој у 2015. години припао је сектору високог образовања (47,5%) и сектору државе (46,8%). У укупним средствима за финансирање високог образовања, средства од међународних организација учествују са око 17%. Нефинансијски (пословни) сектор учествује са 4,2%, док је за непрофитни сектор било намењено само 1,6% средстава.

Посматрано према друштвено-економским циљевима, највише буџетских средстава одређених за истраживање и развој у 2015. било је утрошено за циљ: Опште унапређење знања - Истраживање и развој финансирани из општих фондова универзитета - ГУФ (44,72%). За следећи циљ: Индустијска прооизводња и технологија утрошно је 16,45%, а најмање средстава је било утрошено за циљ: Истраживање и експлоатација свемира (0,54%).

Средства која су планирана за ИР буџетом за 2016. годину (пре ребаланса буџета) износила су 17.235.084 хиљ. РСД. Највише средстава, 40,56%, планирано је за Опште унапређење знања: ИР финансирани из општих фондова универзитета.

Граф. 1. Учешће сектора у укупним издацима (%)



**1. Буџетска средства Републике Србије за истраживање и развој према врсти подстицаја/програма и сектора, 2015.**

хиљ.РСД

Програми	Укупно	Нефинансијски (пословни) сектор	Сектор државе	Високо образовање	Приватни непрофитни сектор	Међународне организације
<b>УКУПНО</b>	<b>17610434</b>	<b>738213</b>	<b>8155906</b>	<b>5427703</b>	<b>276214</b>	<b>3012398</b>
Основна истраживања	5780434	195365	3286895	2297634	540	-
Истраживања у области технолошког развоја	3698261	342142	1944559	1411560	-	-
Суфинансирање интегралних и интердисциплинарних истраживања	3339168	125780	2117221	1096167	-	-
Иновациони пројекти	81095	-	81095	-	-	-
Изградња инфраструктуре иновационих организација	38789	38789	-	-	-	-
Остали програми подршке иновационе делатности	11000	11000	-	-	-	-
Научноистраживачки рад САНУ и Матице српске	106228	-	71228	-	35000	-
Научноистраживачки рад центара изузетних вредности	10000	-	10000	-	-	-
Обезбеђивање и одржавање научноистраживачке опреме и простора за научноистраживачки рад	116493	3693	44166	63011	5623	-
Инвестиције у научноистраживачку опрему	127562	-	9500	118062	-	-
Инвестиције у простор за научноистраживачки рад	68621	3737	37170	27714	-	-
Међународна научна сарадња од значаја за Републику	1544668	23	22822	15618	-	1506205
Обавезе државе за учешће у програмима ЕУ	1388534	21	413	3081	-	1385019
Обавезе државе у билатералним научним програмима	21846	-	9311	12535	-	-
Развој информатичког друштва	134288	2	13098	2	-	121186
Усавршавање кадрова за научноистраживачки рад	136501	2	15319	-	-	121180
Подстицање и стипендирање младих и надарених за научноистраживачки рад	220653	-	82116	138537	-	-
Набавка научне и стручне литературе из иностранства и приступ научним и стручним базама података	235261	-	10928	24031	200302	-
Издавање научних публикација и одржавање научних скупова	87485	-	77485	-	10000	-
Подстицање активности научних и стручних друштава, удружења и сличних организација на промоцију науке и технике	96765	2069	40335	29612	24749	-
Пројектно суфинансирање докторских академских студија	12704	-	12704	-	-	-
Суфинансирање изградње станова за потребе младих истраживача и научника	325151	15592	193914	115645	-	-
Други програми у складу са Стратегијом и Законом	1573595	21	98449	90112	-	1385013

## 2. Буџетска средства Републике Србије за ИР (стварни издаци) према друштвено-економским циљевима и секторима, 2015.

Хилј.РСД

	Сектори – укупно	Нефинан- сијски (пословни) сектор	Сектор државе	Високо образовање	Приватни непрофитни сектор	Међународне организације
<b>УКУПНО</b>	<b>17610434</b>	<b>738213</b>	<b>8155906</b>	<b>5427703</b>	<b>276214</b>	<b>3012398</b>
Истраживање и експлоатација Земље	211738	31568	180170	-	-	-
Очување животне средине	591408	23067	555574	12767	-	-
Истраживање и експлоатација свемира	95903	-	95903	-	-	-
Транспорт, телекомуникације и остале инфраструктуре	570956	189012	381944	-	-	-
Енергија	261200	10896	249999	305	-	-
Индустријска производња и технологија	2920852	288870	2631982	-	-	-
Здравство	496777	27606	469171	-	-	-
Пољопривреда	1743728	103252	1640476	-	-	-
Образовање	136860	-	84109	52751	-	-
Култура, рекреација, религија и масовни медији	544469	33900	457886	8490	44193	-
Политички и друштвени системи, структуре и процеси	457782	8668	449114	-	-	-
<i>Опште унапређење знања: ИР финансирани из општих фондова универзитета – ГУФ</i>	<i>7942617</i>	<i>1665</i>	<i>281080</i>	<i>4415453</i>	<i>232021</i>	<i>3012398</i>
ИР у природним наукама	2951522	44	413	44231	15616	2891218
ИР у инжењерству и технологији	1783662	1621	276529	1167927	216405	121180
ИР у медицинским и здравственим наукама	1377612	-	986	1376626	-	-
ИР у пољопривредним наукама	620911	-	-	620911	-	-
ИР у друштвеним наукама	516548	-	2706	513842	-	-
ИР у хуманистичким наукама	692362	-	446	691916	-	-
<i>Опште унапређење знања: ИР финансирани из других извора – не из општих фондова универзитета</i>	<i>1028624</i>	<i>-</i>	<i>90687</i>	<i>937937</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
ИР у природним наукама	956084	-	18147	937937	-	-
ИР у инжењерству и технологији	19046	-	19046	-	-	-
ИР у медицинским и здравственим наукама	22000	-	22000	-	-	-
ИР у пољопривредним наукама	340	-	340	-	-	-
ИР у друштвеним наукама	20337	-	20337	-	-	-
ИР у хуманистичким наукама	10817	-	10817	-	-	-
Одбрана	607520	19709	587811	-	-	-

Граф. 2. Удео буџетских средстава за ИР, према друштвено-економским циљевима (стварни издаци), у укупним буџетским издацима за ИР 2015.



### 3. Буџетска средства Републике Србије за ИР према друштвено-економским циљевима (усвојени буџет пре ребаланса), 2016.

Хиљ.РСД

Друштвено-економски циљеви истраживања	Укупно
<b>УКУПНО</b>	<b>17235084</b>
Истраживање и експлоатација Земље	156830
Очување животне средине	494158
Истраживање и експлоатација свемира	70746
Транспорт, телекомуникације и остале инфраструктуре	701465
Енергија	200419
Индустријска производња и технологија	2499912
Здравство	291918
Пољопривреда	1454561
Образовање	137891
Култура, рекреација, религија и масовни медији	582513
Политички и друштвени системи, структуре и процеси	347732
<i>Опште унапређење знања: ИР из општих фондова универзитета – ГУФ</i>	<i>6990191</i>
ИР у природним наукама	2202399
ИР у инжењерству и технологији	2359335
ИР у медицинским и здравственим наукама	1042503
ИР у пољопривредним наукама	972514
ИР у друштвеним наукама	397360
ИР у хуманистичким наукама	16083
<i>Опште унапређење знања: ИР из других извора – не из општих фондова универзитета</i>	<i>2688465</i>
ИР у природним наукама	435200
ИР у инжењерству и технологији	36412
ИР у медицинским и здравственим наукама	28564
ИР у пољопривредним наукама	1612
ИР у друштвеним наукама	22365
ИР у хуманистичким наукама	2164312
Одбрана	618283

**Граф. 3. Удео планираних буџетских средстава за ИР (усвојен буџет пре ребаланса), према циљевима, у укупним буџетским издацима за ИР, 2016.**



## Методолошка објашњења и дефиниције

### Извор података

Подаци су резултатобраде истраживања о укупним буџетским издвајањима за науку, 2015–2016. год. у Републици Србији. Подаци су прикупљени на основу извештаја надлежних министарстава, која учествују у алокацији буџетских средстава за ИР (попуњавају образац БИН).

### Обухват и упоредивост

Методологија за спровођење истраживања усклађена је са међународним стандардима које је поставио OECD и објавио у приручнику Фраскати (*The Measurement of Scientific and Technological Activities - Proposed Standard Practice for Surveys of Research and Experimental Development - Frascati Manual, 2002 и 2007; издавач: OECD*).

За праћење буџетских средстава према друштвено-економским циљевима коришћена је Номенклатура за анализу и поређење научних програма и средстава - NABS 2007, која је повезана са приручником Фраскати. Та номенклатура сврстава друштвено-економске циљеве, као и намену утрошених средстава за ИР, у 13 категорија,.

Истраживањем: „Извештај о буџетским издвајањима за научноистраживачку делатност, 2015–2016“ се прикупљају подаци о издвајањима за ИР из буџета, према друштвено-економским циљевима, укључујући сва финансирања међународних програма ИР-а или установа у иностранству. Циљ истраживања је праћење истраживачко-развојне политике државе преко њеног финансирања истраживачко-развојних активности.

Ово истраживање се односи на институције које финансирају активност ИР. Подаци се односе на стварне издатке у 2015. години (ефективно исплаћени износ током године) и на планирани буџет за 2016. годину (износ који је усвојен пре ребаланса буџета).

Извештај су попуниле све институције (директни корисници буџетских средстава) које су током 2015. финансирале или је у 2016. требало да финансирају активности ИР – директни корисници републичког буџета који учествују у расподели финансијских средстава за ИР у Републици Србији.

### Дефиниције основних обележја

**Наука** је скуп систематизованих и аргументованих знања, односно спознајних чињеница, појмова, начела, података, информација, теорија, закона и законитости у одређеном историјском раздобљу о објективној стварности, тј. природи и друштву, до којег се дошло применом објективних научних метода, а којима је основна сврха и циљ спознаја закона и законитости о прошлости, садашњости и будућности природних и друштвених појава и повећање ефикасности рада у свим доменима људских активности.

**Научна истраживања** су теоријски или експериментални рад који се предузима ради стицања нових научних сазнања и повећања свеукупног људског знања. Научним истраживањима се сматрају основна и примењена истраживања.

**Основна (фундаментална, базична) истраживања** обухватају она истраживања која повећавају општи фонд научних чињеница и знања и која одређују нова подручја људског знања и спознаја, али која немају или не морају имати директну практичну примену добијених резултата.

**Примењена (апликативна) истраживања** су теоријски или експериментални рад који се предузима ради стицања нових знања, а који је усмерен на решавање неког практичног задатака, односно остварење неког практичног циља.

**Развојна (стручна) истраживања**, односно експериментални развој је систематски рад, утемељен на знањима стеченим основним или примењеним истраживањима, односно практичном искуству које је, пре свега, усмерено на увођење нових или знатно побољшање постојећих поступака, производа и услуга.

**Научноистраживачки рад** је систематска стваралачка активност којом се, применом научних метода, стичу нове научне спознаје, односно стваралачки користи постојеће знање за нове примене. То је стваралачки рад на освајању нових знања, а циљ му је подизање општег цивилизацијског нивоа друштва и коришћење тих знања у свим областима друштвено-економског развоја.

**Издаци за истраживање и развој према врсти деле се на текуће издатке (трошкове) и инвестиционе издатке.**

**Текући трошкови (издаци)** обухватају: трошкове рада и трошкове накнада запосленима, као и остале текуће трошкове (материјалне трошкове за истраживачко-развојни рад – сировине, материјал, енергија; исплате на основу уговора о делу и ауторских уговора; дневнице, путне трошкове, репрезентацију и слично; и друге издатке).

**Инвестициони издаци** обухватају издатке за земљиште и грађевинске објекте; машине и опрему; патенте, лиценце, студије и пројекте; софтвер и хардвер (који подразумева укупне трошкове у вези са набавком рачунара, уређаја, система, компонената и опреме, као и трошкове набавке или развијања софтвера за сопствене потребе); и остале издатке.

**Нефинансијски (пословни) сектор** обухвата пословне субјекте и организације чија је примарна активност тржишна производња робе и услуга и њихова продаја по економски значајним ценама, као и истраживачко-развојне јединице у саставу пословног субјекта.

**Високо образовање** обухвата високе школе и универзитете са јединицама у саставу, факултетима, академијама и научноистраживачким институтима, без обзира на изворе финансирања и правни статус. Овом сектору припадају и истраживачки институти и клинике под непосредном контролом или управом високошколске организације.

**Сектор државе** обухвата организације, службе и друга тела, осим високог образовања, која друштву пружају оне бесплатне заједничке услуге које се по тржишним условима не би могле обезбедити, а представљају израз економске и социјалне политике друштва; према дефиницији, овај сектор обухвата активности администрације, одбране и регулисања јавног реда; здравство, образовање, културу, рекреацију и друге друштвене услуге.

**Сектор непрофитних организација** обухвата нетржишне приватне непрофитне организације које домаћинствима пружају услуге без наплате или по ниској цени. Ове организације могу бити основане од стране удружења грађана, ради обезбеђивања робе и услуга за чланове удружења или ради опште сврхе.

**Сектор иностранства** обухвата организације и појединце који се налазе изван политичких граница земље, као и одговарајуће земљиште у поседу тих организација. Обухвата и све међународне организације, укључујући и њихове објекте на домаћој територији. У сектор иностранства не треба укључивати опште доприносе организацијама као што су УН, OECD, ЕУи сл.